

ЗБЕРЕЖІМО НЕТЛІННУ ПАМ'ЯТЬ

Перші згадки про Рівне датовано приблизно 1283 року, проте місто не виокремлюється багатою історико-архітектурною спадщиною серед інших населених пунктів. Хоч завдяки сприятливому географічному положенню в певні періоди воно було навіть столицею.

Архітектурне обличчя Рівного формувалося приблизно у XV столітті, коли місто перебувало у складі володінь князів Острозьких. Проте жодні споруди того часу до сьогодні не збереглися. Пізніші будівлі, які могли б стати свідками сивої давнини, зруйновано вже у XX столітті, як-от палац-замок князів Любомирських, зведений у 1728-1738 роках. Він згорів 1927-го. Його зображення збереглися у гравюрах та світлинах. Єдина архітектурна пам'ятка того періоду - Свято-Успенська церква, споруджена 1756-го.

Найінтенсивніший період у забудові міста припадає на XIX - першу половину XX століття. Саме в цей час Рівне перебуває в складі спершу Російської імперії, а з 1920 року - Речі Посполитої.

У другій половині XIX - на початку XX століття в місті з'явилися найвідоміші нині пам'ятки архітектури: - приміщення класичної гімназії (1836, проект професора архітектури, тепер тут розташовується Рівненський краєзнавчий музей), каплиця святого Степана на кладовищі Грабник (1848), кошталь святого Антонія (1868-1899, нині - приміщення органного залу), Свято-Воскресенський собор

(1890-1895, архітектор Дейнека; у закладанні брав участь імператор Олександр III). Цей короткий перелік міг би поповнитися численними пам'ятками архітектури місцевого значення, більшість із яких було знищено під час війн, що прокотилися нашими теренами, а також через неналежне ставлення влади і населення міста.

Багато пам'яток архітектури й містобудування Рівного не досліджено. Будівлі й комплекси масово перебудовують або й зовсім зносять. Один із таких об'єктів - комплекс військового житла для офіцерського складу й солдатів, розташований у центральній частині міста. Нині це важливий елемент міського середовища.

Військова архітектура неконкурентоспроможна щодо інших типів будівель. Проте і їй притаманна своєрідність, унікальність, стилістичні особливості тощо.

Точної дати зведення цих будівель ще не встановлено, проте зі загального огляду можна зробити висновок, що зведено їх наприкінці XIX сторіччя. Так, на фіксаційному плані міста Рівного за 1889-й уже позначено перші споруди військового комплексу. Упродовж наступних років їх

кількість збільшувалася, що можна відстежити на планах міста інших періодів.

Розташування цих будівель на території міста - не випадкове. На нього вплинуло повітове становище Рівного наприкінці XIX століття (у кожному повітовому місті губернії розташовувався військовий гарнізон, крім Овруча), прикордонне географічне положення Волинської губернії щодо Австро-Угорської імперії, а також соціально-політичні умови в Європі й військова політика російських імператорів, починаючи з Миколи I.

У період будівництва території, де розташовано військові споруди, була передмістям, проте протягом XX століття стала майже центральною частиною міста. Саме тому ці споруди мають для Рівного важливе значення в істо-

для розуміння специфіки всієї військової архітектури й, зокрема, житлових комплексів повітових міст того періоду.

Чітке архітектурно-планувальне начало в групуванні штабних містечок свідчить про участь тут

раючись на великий досвід будівництва військових споруд у столиці, архітектори застосовували найпростіші прийоми, наприклад псевдоаркатуру, контрастні кольорові співвідношення будівельних матеріалів (червона цегла стін і білі деталі - архівольти, тяги), досягаючи виразного образу будівель, створених без особливих затрат на декор фасадів.

Тема дослідження житлових приміщень для військових Рівного - злободенна в контексті державної проблеми щодо збереження та відновлення пам'яток архітектури місцевого значення. Вона становить інтерес для дослідників історії міста й громадськості.

Зважаючи на те, що відповідною Постановою Кабінету Міністрів із 2001 року Рівне внесено до переліку історичних міст України, громада зобов'язана особливо шанобливо ставитися до об'єктів історико-культурної спадщини - відомих і ще не досліджених. Пам'ятаймо про це, коли плануємо надати дозвіл на ремонт чи реконструкцію давніх міських споруд, а особливо, коли йдеться про пам'ятки архітектури для Рівного. Ми - не Відень і не Київ! У нас надто мало будівель, які потрібно цінувати як національний скарб!

Ірина СЕРГІЮК, студентка VI курсу факультету будівництва та архітектури Національного університету водного господарства і природокористування

ричному й містобудівельному аспектах. Адже це приклади унікальної військової архітектури кінця XIX століття, що мало збереглася на наших територіях. Їхня значущість і цінність виражається в заповненні значної прогалини в історико-архітектурній спадщині всього регіону. Дослідження цих елементів містобудівної структури має першочергове значення

досвідчених архітекторів. Беручи до уваги грандіозність і швидкі темпи будівництва, постійна заощадливість була важливою проблемою, яку розв'язували вже під час створення проектів. Їхні автори шукали такі прийоми архітектурної виразності будівель, які не потребували великих затрат і водночас гарантували потрібну "репрезентативність" забудови. Спи-

